

Any XVI

Barcelona 9 Abril de 1903



¿Va negre per devoció  
 quan vé la Setmana Santa,  
 ó ab lo seu pamet qu' encanta  
 aprofita l' ocasió  
 pera arreplegá un senyó?....

## De dijous á dijous

**A**QUESTA setmana la iglesia Católica commemora la passió de Nostre Senyor Jesucrist, que va morir clavat en la Creu, suplici afrentós que s'aplicava á n'els criminals en temps dels romans.

Per tal vá tenirse en aquells temps, al gran predicador del socialisme, quals doctrines van trontollar els ciments del imperi més poderós del mon, més que fossin predicadas pe 'ls doze humils deixebles del gran mestre, que va saber recopilar las que els sabis de la ant quitat, n'hivían deixat ben assentadas y espargidas ensá y enllá.

Pe 'ls católichs fervents, la present setmana es santa... pe 'ls més indiferents, n'es poética, com l'esclat primaverench que 's comensa... pe 'l poble n'es la continuació del dejuni forsós de tot l'any. Pe 'ls richs que tot l'any tenen bona taula y menjars succulents, molt bé n'están els dejunis d'aquesta setmana, que disposan lo cos pera la bullida de las sangs que 'l cambi d'estació dona; pe 'ls menestrals que 's guanyan ab prou feynas lo pá de cada día, y no 'n poden fer disbauxas, lo dejuni n'es sobrer... que prou lo cansament del treball rebaixa las sangs bullentas y la escudella diaria, que gracias no 'ls manqui may, es lo menos que 's necessita, qui dona sens may parar, son esfors físich ó intelectual. Per aixó dejunan las classes altas, molt més que las mitjanas, puig aquéstras no hi creuen.

\* \*

Malgrat l'ausencia dels sentiments religiosos, tan comuna en aquesta terra, per haverne fet una explotació mercantil y una sort de masonería, la setmana de passió, tal y com la practica la iglesia católica, respira una tendra poesía y una dolça fl y re de flors boscanas encisadora, pe 'ls que 'n son cervell tancan sentiments poétichs y 's gaudeixen encar d'artístichs ideals.

La benedicció de palmas y llors... contento de la maynada, que 'n crida joyosa «¡juli! ¡juli!» las litúrgicas cerimonias... lo cant del pássio... escena eminentment teatral... la vetlla del sagrament... els fasos... lo toch de aleluya, ò la resurrecció, la pasqua, ab lo sacrifici del tendre anyell... ¡qué 'n son de galanas y ben trobadas Son autor pot ben bé calificarse d'eminent poeta y 'ns vejèm ab cor d'assegurar... que aquest devassall de poesía, que n'es distintiu de la religió católica-romana n'es una de las causas primeras que l'han feta arrelar tan fondo al cor del poble espanyol, que se 'n hi vá arrossegat per l'instint que 'l porta sempre vers lo artístich, vinga d'ahont vulga.

\* \*

Baixém els esglahons de l'alta torratxa que haviam surmontat y agafemnos ben fort á la barana, pera no cap-y-tombolar als profons que descendim pera tractar un xich de la política del día, que ben al revers, no dona ni una nota ombrívola y agrado-

sa... ¡Aquí no hi ha romanins, ni farigolas... no més hi ha escardots, carregats d'arestas que 'ns punxan! ¡Què n'es de trist!

\* \*

No cal pas entrar en detalls pera explicar lo succés hit á la universitat de Salamanca, que fora massa llarch pera aquesta crónica breu, y ja ho esplica la premsa diaria. Tot Espanya s'ha comogut y n'ha fet protesta, tan ferma, que 'l govern de Madrid no ha tingut cap més remey que rellevar lo governador civil Velasco, processantlo ben segur, mal de son grat.

Peró no n'hi ha pas prou. L'esvalot ha sigut á Madrid un dels més grossos que han mogut els estudiants, etjegant trets á tort y á través, policías y guardias civils, que han apedregat donas y quitxalla del barri de Lavapiés, desde finestras y balcóns, desempedrant carrers y tot; un motí dels de debó com no 's veuen gayre á la Cort, ab los corresponents morts y ferits... La por, dominant en las regións més altas, els ministres tractant ja de dimitir y prenent midas més inoportunas que altra cosa... y el poble espanyol, fregantse las mans, content del desconcert, y esperant ab dalé la hora de las reivindicacions que arribará ben aviat, portada pe 'ls mateixos homens, que mancats de las llums necessarias pera la governació del Estat y més que xorchs, avaros del mangoneix y famolenchs de las butxacas, per volerho tot farán la faula de las gallinas dels ous d'or.

Els reys de la plassa d'Orient, senten tremolar els pedestals que 'ls sustentan... tremolan de por els blochs d'inanimada pedra... se sent terratremol... fondo... però ja s sent venir.

Passada la turbonada, que tot ho arrasa... es més lluhent lo sol... l'ayre més sanítós... els pulmóns respiran més bé... porque després de la tempesta, llumena la bonansa ab sol de justicia.

\* \*

Esbarjém els ánimos parlant una mica d'art, pera rendir comptes d'una exposició particularíssima, que fan á la sala gran dels Quatre Gats al carrer de Montesión, els novells y ardots artistas en Manel Ainaud, en Enrich Casanovas y en Claudi Grau, ab sos treballs de dibuix pintura y escultura, que 'ns ha placut visitar, per 'mor d'una estrambótica invitació que 'ls remerciém.

Afavorits ab qualitats ben notables d'observació y execució, aquets joves rendeixen son tribut al art, que 'n diuen modernista... però que 'ns sembla á nosaltres fet á esgarrapadas y de qualsevulga modo.

Lo día que aquets noys poleixin y treballin las sevas obras, anirán molt més enllá que no pas ara, cultivant caborias y sebas... que ho tingan ben present: lo primer es executar bé; y nosaltres serém pera ferho constar en LA TOMASA, tan bon punt arrenquin pe 'l camí dret.

\* \*

Y fins el dijous vinent si Deu vol, que podrá y voldrá y 'ls podrém complaure

CALIXTE PI Y XARAU.

# LA YUYTADA

Fá quin ze dias tot just  
que ab la franquesa que 'ns quadra  
parlant dels estudiants,  
alló que se 'n diu de *guassa*,  
atribuhía 'l soroll  
(que mouhen sempre) á las ganas  
d' avensar las vacaciós,  
de que 's tanquessin las aulas,  
ab lo propósit tant sols  
d' armar *juerga* y fer *jarana*.

Mes avuy, ab lo passat  
allá baix de Salamanca,  
doném tota la rahó  
á la indignació, á la rábia  
dels escolars salmantins,  
y dono la culpa... als sabres  
dels qu' estudian no més  
á manejar bé la tranca  
en contra del indefens  
que sols frequenta las aulas,  
com si un delicté sigués  
lo sapiguer més que 'ls altres,  
ó com si llibres portar  
fós prohibit com portar armas.

L' unánim y espantós crit  
de protesta y de venjansa  
que d' un al altre cantó  
ha ressonat de l' Espanya  
es una proba eloqüent  
de que cada cent vegadas  
que s' altera l' ordre, sols  
una té rahó y encara'  
lo qui está dalt del Govern!  
pró es una rahó apoyada  
ab mausers, 'ls fonaments  
d' aqueixa constant alarma  
en que vivim tots plegats  
tant 'ls que ván á la Rambla  
á donar lo seu tomet,  
com 'ls que 'ns quedém á casa  
per empleá 'l ral del café  
en lo pá qu' hém de dú á taula;  
tant 'ls mansos ciutadans  
com 'ls amichs de gatzaras;  
vull dir, que 'ls qu' estém quiets,  
com 'ls que 's bellugan massa;  
tant 'ls que 'ns fiquém al llit  
aixís que tancan la escala,  
com 'ls que retiran quan  
ja clareja ó bé 'l gall canta,  
tots estém ab l' y! al cos,  
tots sentim xiular las balas,  
tots somiém tricorns, garrots,

manillas, caballs y espasas;  
igual que fós convertit  
cada carrer, cada plassa,  
en assil de correcció;  
en cerch de bestias humanas,  
en centre d' operaciós  
pe 'ls que ab lo poble s' ensanyan;  
en escenari funest  
de crudels politichs dramas;  
en llibre de llissóns vils;  
ó sinó en camp de batalla  
pe 'ls guerrers de carreró...  
sense escut y sense llansa.

Y á n' aixó faig punt final  
no per pó, tampoch per mandra,  
sino perque no vull jochs  
ab gent que no s' hi descalsan  
pera perseguir minyóns  
que cometen la gran falta  
d' anar als centres docents  
ó bé que ab la ploma rascan.

Per lo tant, no parlo més;  
que tinch la boca tancada;  
y qui vulgui saber més,  
que se 'n vagi á Salamanca.

\*  
\*\*

Ab alló del Notariat  
per també ficarhi basa,  
vareig remetre á Madrid  
la següent protesta.. y gracias:

«Bufant de Ponent com sempre,  
«vent de tempesta furiós,  
«perillan las Notarías  
«regionals; las del terrós.

«Fins perquè dels drets més íntims  
«ní rastre 'ns quedi, 'ls afanys  
«madrilenys son disfressarne  
«la Fé pública, companys.  
«Y disfressar la Fé pública,  
«la més santa institució,  
«es atentar contra un poble  
«que té la Fé per penó.

«Volen que forasters semb in  
«nostres sagrats documents,  
«totas nostras escripturas...  
«¡fins los nostres testaments!

«Volen que 'ls juraments nostres  
«que prestém ab cor lleal  
«sigan fets en un llenguatge  
«de sargento... ó be *oficial*

«Nostres concells de familia  
«al peu del Montseny tinguts,  
«tant sols volen ferlos válits  
«notaris sobrevinguts.

«Nostres propis interessos,  
«nostras fincas, nostres bens,  
«volen que 'ns els autorisin  
«firmas que no entenguém gens.

«Volen que nostras herencias  
«y las nostras donaciós  
«duguin rúbriques que semblin  
«lligáms pera las regións.

«Volen que cada notari  
«siga, ó bé un catalá bort,  
«ó un que vingui de la vila  
«aquella que es vila y cort.

«Si 's tiran avant un día  
«las reformas notariales  
«del Decret qu' es una *bufa*  
«á las costúms regionals,  
«si no 's dignan passar ratlla  
«d' a tal Decret plé d' embuts,  
«protestémne en blanch y en negre  
«ó sino estém ben perduts.

«Protestémne ab veu ben alta  
«d' aqueix jou del Notariat;  
«puig es un despreci á l' ánima  
«de la nostra Llibertat.

«Protestémne d' eixa cossa  
«que, per venjansa tan sols,  
«á ne 'ls catalans 'ns clavan  
«'ls que 's diuhen espanyols.

«Protestém d' eixa reforma,  
«del primer al darrer mot,  
«per la Patria Catalunya .  
«¡¡Primé es la Patria que tot!!

\*  
\*\*

Anant á un' altra qüestió,  
parlém d' un altre fet d' armas  
que es la *Jura* que hi vá haver  
diumenje al matí... Pró callá'  
que no 'm vull embolicar  
fentlos saber tal festassa  
(que fou un acte imponent)  
no per por, tampoch per mandra;  
no més es per precaució  
perqué ván diuhen, mal dadas;  
y qui vulgui saber més  
que se 'n vagi á Salamanca,

PEPET DEL CARRIL

# LOS UBERES MODERNOS.



—Aquí té un duro en calderilla, y en cambi vosté m' acepta aquesta lletra de 500 pessetas. Aquets favors no més los faig á vosté.



—Don Manel., volta demanarli... y perdoni... que m' apujés la setmanada.

—¡Viciosos! Ja guanya tres duros y encare 's queixa. Si no estás content, vesten.



—Sr. Magi, ¿qu' es vritat que á n' al vi hi posan polvos?

—A n' als vins mes cars, si senyora; pero 'l ví de vint no 'ns permet aquet gasto.



—¿Sols una pesseta pot deixarme per aquet farsell?

—¿Y donchs? ¿Que vol que vagi á captar?

**L' olla dels espetechs**



Van posá l' olla á n' al foch,  
ab prou aygua y be de sal,  
y aixís qu' ha arrancat lo bull  
sols ha dat penas y mal.

GILVELA  
MAJARA.....

## La mona de Pasqua

«Apreciat Pepito:

T' espero demà á las nou de la nit, pera deixarte tastar la mona.  
No faltis.

CAROLINA.»

Concebuda en aquets termes, era la carteta que per l' interior, vareig rebre lo dissapte de Pasqua, de l' any passat.

La Carolina, ò siga la firmanta, ex-xicota meva y... un xich garrella, casada ab un cabo de buróts, que tenia setanta y pico d' anys y una berruga al nàs, era 'l tipo més ben fet, entre las esguerradas de la vila, y si no hagués tingut un desitj de morro de bè á la galta dreta que la desperensava un xich, un ull de vidre, duas dents trencadas, y un bigoti que 'n donava tretze y ratlla al del seu home, haguera pogut citarse com á modelo de... esperpentos.

Ab tot y això, jo l' estimava y no 's creguin que ab un amor passatjer, no; ab tot lo cor, l' ànima y la butxaca de l' hermillilla, lloch ahont acostumo portarhi 'ls diners, quan per casualitat ne tinch, ¡que ja es rar!

Trentacinch anys tenia ella, y setze jo, quan á un ball de patacada 'ns coneguerem, y simpatisarem desseguida de tal manera, que duas horas mes tart, ja 'ns trobavam l' un aprop de l' altre y á la entrada de casa seva menjant cacahuets y xufis.

D' alló, vingué un altra cosa; y un día que plovia, me comprá un paquet de trenta y unas sabatas de tres rals perque no m' embrutés de fanch los mitjons d' estám que de unas mitjas sevas m' havia fet, com á prova d' amistat.

Sis mesos duraren nostras relacions, estimantnos d' amagat de sa mare, y vivint no més que de ilusions y de cacahuets y xufis, contents y ditxosos, dich, desitjosos de atiparnos de carn ab such, fins que un día... ¡no voldria recordarho!, aixís que tocavan las nou, y després d' havernos fet un tip de badallar lo sopá, me digué, agafantme las galdas y xafantme l' ull de poll, ab veu enragollada, grossa com la del sereno del meu barri quan canta; ¡las doooooceeee... sereeenooo.

—¡Demà passat me caso!

Y donantme l' ù'tima prova d' amistat en forma de patacada, fugí deixantme sol y ab un pam de boca oberta y una popa com un tomátech madú á causa del tanto.

—¡Jo 'm perderé!; vaig dirme al tornar en mí y revestintme de valor, surto enfurismat y me 'n vaig anar á dormir després de haver fet la copa á cal Pep, sense pagarla.

Set anys després, la Carolina 's casava ab un home, y jo surtia pera no veurho, á fer un viatge fins al Clot, ab bitllet de ida y vuelta.

Al tornar á la vila, sis horas mes tart, vaig trovar-la buscant cargols, al peu de la bassa fonda y després de haverme convidat á seurer á terra me digué:

—Mon cós perteneix al cabo de buróts, pro l' ànima es tota teva.

Y acabat de dir aixó, se posá á plourer de valent.

D' aquell día en avant ens veyam sempre que 'ns trobavam y ab miradas y sospirs 'ns donavam á

compendre l' un à l' altre, que 'ns coneixiam ó que teniam gana.

Lo día de Pasqua y á las nou en punt, fiel á la cita donada, y sense por del marit, que á n' aquella hora entrava de guardia, vaig encaminarme á sa casa després de haverme cambiat els mitjons y la gorra.

Al entrar á sa casa vaig sentir que aquí al cor un trip-trap acompassat me sonava; tóco y era el rellotje, l' agafo y me 'l fico á la butxaca dels pantalons per lo que pogués ser.

Palpant, palpant, puig era fosch, pujo l' escala y un cop á dalt de la casa, tot cridant baixet; ¡Carolina!; trovo una porta, l' obro y... torno a tanear desseguida, perque 'l nàs, va ferme d' ulls y... *excusat* es dir res més.

Aixís que anava per buscarme la capsa de cerillas, que no portava pe 'l descuit de no haverne comprada cap, una viva resplandor de teyas, me feu obrir l' ull, y va presentarse al meu devant y sense mitjas, la meva dulcinea, hermosa com sempre y ab els mateixos bigotis.

—Vina cap al celler; me digué agafantme de las mans y tras, tras, comensarem á baixar los trescents trenta tres grahóns que té l' escala, mes al ser al que feya xeixanta, se 'ns apareix el seu home ab la burxa á la ma y un caliquenyo á la boca.

—¡Sóm morts!; digué la Carolina, y caygué de nassos al gibrell del vinagre per que li passés la basca que del sust havia agafat.

Jo, estupefacte, vaig assentarme á terra, y ell se tragué la capsa dels mistos y ençengué la colilla.

Després, se 'm acostá y trayentse un bulto del infern de la hermillilla, me 'l doná, y acompanyantme a la porta, me feu sortir al carrer, tancant ab pany y clau, després de haver mirat si plovia.

Quan vaig trovarme al quarto de casa, desembolico 'l paper, y després de treuren tretze ó catorze, se 'm presentá ¡un mico pintat al oli!

Y després del mico, vingué la mona, puig encare no havia sortit del meu assombro, va arribar la Carolina ab un B. L. M. del seu marit.

Lo B. L. M. deya així:

«Estimat company: La seva passió m' ha vingut com l' anell al dit. Jo m' en vaig del mon, y sentiria deixa lo sense encabir la dona en alguna banda. Aprofitant l' ocasió de trovarnos á Pasqua, li remeto la mona Carolina, pera que me la tracti com á cosa propia, y que Deu 'ls fassi felissos.»

¿Que 'ls hi sembla 'l taranná d' aquet marit?

¿Oy que ben mirat, lo que va donarme foren dos micos?

JOSEPH VILÁ ORTONOBES.



# Sortint de missa

A mon amich en MARIANO RECOLONS, Pbre.

¡Ay costúms de flayre mística  
si assolirvos pogués! ¡plá!  
prou vindría 'n prometensa  
de genollóns á cercáus!

Com á setanta anys enrera  
era mon poble prehuat  
espill de fé, de creencias  
y usatjes patriarcals  
costums que ja no s' observan,  
¡fugiren per may tornar!  
Una d' ellas vuy descriure  
que fruir á pleret fá  
al jay que 'n té llur memoria  
contémpla que bé s' ho val:  
Desde 'l cancell de l' Esglesia  
de mon vilatge que está  
dintre del cor de Cerdanya  
donava gust contemplar  
cada festa com sortían  
del temple bó y ben mudats  
ab sa barretina musca  
flayrosa de santetat  
els vells y la fadrinalla,  
los pobres y els hisendats  
fent un conjunt plé de vida,  
de coló y sabor local  
digne del pincell d' un Greco  
ó 'l plectre argentí d' un Dant'.  
Per entre mitj la gentada  
empenyent y obrintse pas

las donas ab sas caputxas,  
s' esmunyían serpejant  
per arripar prompte á casa  
á enlestirne lo dinar,  
en tant que 'ls homes rodonas  
anavan á poch formant  
buscant al istiu, la sombra  
que rastreja 'l campanar  
ó 'l sol, si l' hivern mostrava  
son rostre malhumorat.

Tres corros á plassa 's feyan  
cada festa, sempre iguals:  
lo dels vells frente l' esglesia,  
lo dels richs á l' un costat  
y lo jovent s' acoblava  
de lo temple, part de baix  
En las dos collas primeras  
s' acostumava parlar  
ó del temps, ó de cullitas,  
de guerras ó enfermetats,  
mentres que la fadrinalla  
entre gatzara infernal  
discutía de pubillas,  
de vestits, coros y balls.  
Alli tot era bullici  
y crits y gestos y salts  
y cops y cants y riallas  
era el mercat de Calaf;  
mercat que de cop plegava  
al caure del campanar

la dotzena batallada  
que 'l relotje parroquial  
llensava al vent recordantlos  
que á taula els eridava 'l plat.  
Poch després l' *ave maria*  
sa veu filtrava al espay...  
lo rector s' agenollava  
de l' esglesia 'n lo llindar  
y á l' hora se descubrían  
genolls en terra posant  
tots quants hi havia en la plassa;  
feya després la *senyal*  
de la creu el vellet párroch  
y á cor anavan resant,  
lo *parenoitre*, tres *aves*  
y un *gloriam*, finit el qual,  
la benedicció á n' el poble  
dava 'l clerg, dihent; germans  
la pau siga entre vosaltres;  
Deu vos dongui un sant dinar.  
¡Amen! plegats contestavan  
desfilant ab lo cap baix...

¡Ay costúms de flayre mística  
si assolirvos pogués! ¡plá!  
prou vindría 'n prometensa  
de genollóns á cercáus!

S. BRUGUÉS.

## A mon amich RUCH MANSO

¡Dius que voldría baixar  
un quan temps á Barcelona  
are que la feyna pots  
deixar, puig pressa no 't corra;  
y vols que 't digui si aquí  
en passa alguna de nova  
Aquí, noy, hi ha novetats  
quan un menos se 'n adona  
per cert no fa gayre temps  
que n' hi han de frescas y bonas  
L' arcalde (ó bé en Monegal,  
qu' es una mateixa cosa)  
fa alguns dias que ha introduhit  
per cert molt bona reforma;  
ordenant que 'ls passatjers  
dels tranvías y dels cotxes  
*Catalanas ó Condals*  
á dins y á las plataformas,  
no siguin mes que 'ls justets  
que hi caben com á personas;  
A dins no hi deixan fumar  
per atenció á las senyoras.  
De moment, tothom cregué  
qu' aixó seria una broma,

pero veig que 'ns hem errat  
puig fa prevaleixe l' ordre.  
Desseguit va aumentar preus  
ja la Companyia Anónima  
per alleugerintse un xich  
quan pujém en els seus cotxes,  
puig ens treu del moneder  
la calderilla que 'ns sobra.  
Ja veus donchs qu' es una sort  
el viure ab aquesta forma:  
Ens buscan comoditats  
y 'ns giran de cara á Europa.  
Crech qu' en els teatros també  
aviat s' extendrà la moda  
de fer treure aquells destorbs  
que al cap las senyoras portan,  
y aixís 'ns compensarán  
d' estarnos de fumá 'ls homes:  
Per lo tant, créume á mi, amich,  
deixa per sempre l' teu poble  
y si vols comoditats  
vina á la ciutat dels Comptes.

J. RIBAS S.

## CARA y CREU

De resultas del treball  
un pobre obré al cap de vall  
casi sempre quedá pobre  
y quan arriba á vellet  
el despatxan y ¡pobret!  
ha d' aná á fé de manobre.

En cambi un capitalista  
sens passá la vida trista  
derrotxant á trotxe y motxe  
quan arriba á certa edat  
lo capital ha doblat  
y 'l veuréu passejá en cotxe.

ROSETA SERRA.

# RESURRECCIÓ

per J. LLOPART.

LA TOMASA



Quan tots la creyan ben morta  
ressuscita d'improvís,  
per demostrarnos qu'encare  
pot salvarse aquet país.



# TEATROS

## LICEO

Pera diumenge pròxim festivitats de la Pasqua, està anunciada la inauguració de la temporada de Primavera, ab la grandiosa companyia de ópera italiana de *primissimo cartello* que ha contractat l' intel·ligent empresari Sr. Bernis.

La ópera de *debut*, serà la del immortal Meyerbeer *L' Africana* que serà cantada per la Sra. Giudice 'ls Srs. Biel, Blanchart y Rossato baix la direcció del mtre Sr. Fonti, y han comensat ja los ensajos preparatoris y baix la direcció del notable mestre Sr. Nicolau de la ópera de Wagner *Tristano é Isotta*, que prompte se encarregarà de sa direcció definitiva lo célebre mestre Sr. Colonne.

L' *elenco* de la companyia ja 'l publicarem la setmana passada y en ell se pogué veurer la importancia dels artistes que han de actuar en la pròxima temporada.

Sibem qde l' abono lograt, ha sigut de gran importancia, lo que no es d' estranyar, donat l' acert que hi ha hagut en la adquisició de artistes y reputació de las óperas que han de cantarse.

## NOVETATS

(Cav. *ERMETE ZACCONI*)

*Il vetturale Henschel* es lo titol de la obra que lo gran Zacconi 'ns dongué en la nit de son benefici y com totes las que ha representat en lo transcurs de la temporada. fanatisá á la numerosa concurrencia que hi assistí.

*Il vetturale Henschel* (Lo majoral Enschel) drama de Hauptmann, es obra que no duptém veurer prompte traduhirse en espanyol, per lo interessant de son argument y maestria de las escenas, que descriuen ab vigorositat y notable coneixement dramátich las vicisituds del protagonista dintre un argument tan senzill com interessant.

En la funció de despido, que tingué lloch dilluns passat, posá per tercera vegada en la temporada lo drama trágich de Skakespeare *O ello* podent assegurar que arribatá com may habíam vist en cap altre actor per haber donat á lo protagonista un relleu tant extraordinari que duptém hagués pogut ni somniarlo gran Skakespeare al crearho.

I possible trobém expresar ab lletres de motllo, la emoció profunda que causá en la concurrencia al sentir los udols de fera del protagonista aixís com quan espressava los arrebatos d' apasionament.

La nit del dilluns, quedarà de grata memoria per tots quants hi assistirem.

La ovació que 's feu al gran artista, serà també de grat recort, y sols s' apaciguá quan manifestá que tornaria á visitarnos.

Pera las pròximas festas se tornarà á obrir aquest elegant teatro ab la companyia del ilusionista Mr. Fournier que además presentarà á Mlle. Lili la verdadera *Poupee*, artista que ha sigut extraordinariament aplaudida en tots quants teatros ha treballat.

## CATALUNYA (Eldorado)

La *reprise* de *La cara de Dios* ha donat ocasió á veurers mes concurrencia que de costúm, havent sigut aplaudits sos intérpretes y especialment la Srta. Gorina y lo Sr. Gil.

Pera lo dissapte de Gloria, s' anuncia l' estreno de *El tio Juan*, sarsuela ab lletra de Shaw y música dels mestres Chapi y Morera que en Madrit al estrenarse dongué lloch á la ruptura d' aquets dos mestres á causa dels gelos y *altres cosas* que 's despertaren ab motiu del éxit que tingueren las pessas originals de cada mestre.

Veurem si hi hagué motiu per tant y además si coneixerem las solfas del mestre Chapi y las del mestre Morera.

## TIVOLI

Dimars passat y ab *L' Africana*, se despedí la companyia de ópera italiana que baix la direcció del mtre. Sr. Vehils ha vingut actuant en la passada temporada.

En la última setmana s' han donat dugas representacions de *G'i Ugonotti* ab un conjunt sumament desgraciat, creyent oportú no mencionar artistes, puig tots hi estigueren per igual *acertats*.

Ab tot y haver lograt un verdader éxit *La Gioconda* sols se n' han donat dugas representacions, haventse estranyat lo públich que no 's repetís y aixó se fés ab óperas que han tingut deficient execució y per lo tant son éxit ha resultat bastant flux.

Pera las pròximas festas de Pasqua s' anuncian funcions de sarsuela catalana ab preus módichs. Si s' aprofitan las obras d' espectacle que posseheix la casa augurém verdaderas *calderades*.

## GRAN-VIA

La novetat de la setmana, ha sigut l' estreno de la semi-revista titulada *S. M. el buen gusto* que es una pintura bastant exacte de escenas de bastidors y administració del propi teatro, intercalantshi algunas situacions bastant carregadas de pebre y mostassa, que segóns los moralistas fan enrajolar, pero n' han sentidas de pitjors en otras obras y *sin embargo* allí aplaudían á rabiar.

Per lo demás, creyém que *S. M. el buen gusto* serà obra que durará en lo cartell y servirà de pretext per anarhi colcant *hijuel s* y las atraccions que porta en sa mollera l' empresari Sr. Gil.

Ultimament ha debutat ab lo nou ball *Che Vall* la parella Garcia-Carroza, sent mes aplaudida per lo fatigós del ballable que per la novetat del mateix.

Pera fer la temporada pròxima de Pasqua, s' anuncia eforma de companyia y ajust de novas atraccions, que no duptém mereixerán lo favor del públich.

\*\*\*\*\*

## LA TOMASA CUPÓ PRIMA N.º 71 (1)

Que dona dret á adquirir per

UN RAL

la comedia en un acte y en vers

## UN BATEIG A COPS DE PUNY

original de

JAUME MOLGOSA VALLS

qual preu corrent es lo de UNA PESSETA

(1) Caduca als vuyt días ó avans si s' agotan 'ls exemplars.

# L' hort de las... castanyas



Mentres resa 'l vexat poble,  
fixa la vista al Progrés,  
pe 'ls seus constants enemichs  
se veu malferit y pres.

## SETMANA SANTA

**J**A ha arribat la setmana terrible, que sempre m'omplena d'indignació y tristesa.

Al contemplar aquella folla inmensa que, com un remat de xays, va d'esglesia en esglesia, ja ab apariència d'una devoció qu'está ben lluny de tenir, ja ab la realitat del més trist y estúpit fanatisme; al ovirar aquells llocs qu'apellan sagraris plens de lluminarias y encéns y convertits en centre de la més ruí de las explotacions; al observar lo luxo escandalós d'aquellas donas que fan servir la casa de Deu com á casa de *conquistas*; al veure aquell clero treballant afanyós pera commemorar la mort y passió del Redemptor, y agradar á un Deu que es massa gran pera ferne cas... ¡no puch més, ma consciencia 's desconsola y 'l cor se 'm subleva desseguida!

¡Pobra gent! Son la hipocresía ambulante. Celebran un fet tan trist y corprenedor, talment que si fós una festa, ab lo cor plé de joia. ¡Cóm deu despreciarlos Jesús desde la gloria, si despreci pot cabre en una ànima tan pura!

Plé de fástich fujo vers la soletat, al cim d'una montanya, ahont no hi pugui arribar cap alenada d'aqueix baf enmatzinador. Allá estich en mon lloch, tenint lo cel á un pas, mancantme sols alas pera volarhi; allá medito.

Y ma fantasia s'escampa lluny, ben lluny, en altres llocs y en altres èpocas. Mon pensament se passeja per entre mitj d'aquell poble fanátich que s'alsa en pés contra Jesús, demanant que 'l crucifiquin; veig com aquell home gran pujat afadigat lo desgraciadament cèlebre Calvari y arriba á dalt del cim, que deu esser son catfalch; sento com lo clavan á la creu; ascolto sas darreras paraulas en l'agonia... ¡oh! ¡alló es terrible!... Després veig al mon enfonsarse en las tenebras puig se li ha apagat lo seu sol, sol radiant, plé de puresa, que sols brillá una vida efimera, però gegantina, vida que serví pera dotar á la Humanitat de la més pura de sas poesias: la poesia de la consciencia...

Y, alashoras, las llágrimas me brollan abundantment dels ulls y la tristesa m'invaheix tot lo cor.

Aquel'a mort es la más terrible de las tragedias. ¡Un gran home morint per una Humanitat ingrata! Heus aquí l'espectacle. Los contemporanis l'odiar, la posteritat l'escarneix. Tots s'apellan cristiáns y 's creuhen serne. Pera la Humanitat, lo més essencial es lo culte. Lo dogma no es res. Se creu, practicant mil ridiculesas, conquerirse una gloria que no mereix, y al mateix temps desatent las máximas sublimes que 'l Christ vá ensenyarli.

Aquell temple que devía esser tirat á terra y reconstruït en tres días, encara subsisteix, per desgracia; aquells faritzeus hipócritas que resavan en públich y feyan tocar trompetas avans de fer almoyna, encara viuhén; els trovaréu á cada pas, més hipócritas y més faritzeus que may.

Y tanta farsa, tanta asquerositat arriba á sa quinta essencia al ser á la present setmana. Y al veure á tots enlloats de tal manera, m'indigno y me 'n aparto horroritzat.

¡O tempora, ó mores!

ANTONI CANTALLOPS

## Histórich

Quan Cromwell feu sa trionfal entrada á Londres, varen ferli observar la gran afluencia de gent que de tot arréu havia arribat pera véure'l.

A lo que ell replicá:

—La mateixa afluencia hi hauría, ó potser més si 'm portessin al patíbul.

P. del C.

## Espurnas

L'arbre de la vida n té un pur brot, que es la infantesa un dols fruyt, la joventut, y una espina. ¡la vellesa!

En pit que hi visqui l'orgull no hi vagis pobre á trucarhi, porque renegant de Deu 't responderá ¡que Ell t'ampari!

¿Per qué 't creus esser bufona dels lletjos 't rius y els vells? si un cop morta ¡ay! despertavas, tú 't veurías pitjor qu'ells. Ribot

Els uns contra el mal predican, altres predican el bé. ¿Y els que la bondat practican? digaume, ¿ahont poden ser? B. R.

Aquell Sant Cristo que tens penjat á dintre l'arcoba, si pogués dir lo que ha vist. ¡qué 'n contaría de cosas!

A n'els peus del confessor 't vaig veure agenollada... y al preguntar no sé qué van enrogirse tas galdas.

Una cosa molt estranya hi reparat en la Lola: 's fica al llit molt vermella y se n'aixeca molt groga. P. D.

Tothom diu mal de las donas, d'ellas tothom ne diu pestes; y molts no solen pensar ¿cóm quedaríam sense ellas?

A. de V.

## En una fonda

- , Están servits?—pregunta el dependent.
- No, senyor.
- ¿Qué 'ls hi falta?
- Quaranta rals pera pagar 'l dinar.

## Campanadas

Lo president d' aquesta Audiencia Territorial, diuhen qu' es un senyor molt aficionat á las entrevistas, pero á las entrevistas tingudas á casa seva, encare que sigui á n' ell á qui convingui tenirlas.

Sembla qu' un dia *aquet senyor* va enviar á buscar á un periodista, nada menos que á las tres de la matinada, y per mediació de la policia judicial.

La familia del periodista va dirse: *Aquet senyor* en porta alguna de cap. Prou enviará á n' al nostre parent á n' algun penal.

Quan lo periodista tot esglayat va presentarse devant d' *aquet senyor*, va resultar qu' *aquet senyor* desitjava preguntarli si li feyan mal los ulls de poll, ó una futesa per l' estil.

Altres personas també han sigut víctimas de la curiositat ignocent d' *aquet senyor*.

La cosa no té una gran importancia que diguém; pero bó es recordar ara aquell quiento del pobre *comodón*, qu' es com segueix:

Un pobre, que no era gayre amich de pujar escalas, en terat de que era molt caritatiu un senyor que vivia en un quart pis, va anar á trucar quatre pichs á la porta de l' escala del filántroph.

—Sortí 'l senyor al replá de l' escala y va preguntar:

—¿Qui hi há?

—¿Vol fé 'l favor de baixá un moment? feu 'l pobre

—¿Que se us ofereix? digué 'l senyor del quart pis, quan fou á baix.

—Una gracia de caritat per l' amor de Deu, afegi 'l pobre allargant la má.

—Pujeu si sou servit..

Y quan 'l pobre y 'l senyor foren al replá del quart pis, lo senyor donant al altre una llissoneta ben mereseuda li digué tirantli la porta pe 'ls nassos: ¡Que Deu vos ampari!

No seria mal que 'l president de l' Audiencia 's recordés d' aquet quiento avans de demanar entrevistas á ningú.

A veure si ara que tenim governador nou s' aprovarán los presupostos del Ajuntament, als quals dongué carpe tasso 'l Sr. Espinosa.

De moment sols podém dir, que á jutjar pe 'l nom d' aquet governador, no podém esperarne una gran cosa.

Se diu González Roth-wos, y un *rot* es una cosa tan lletja, que si hem de creure á las vellas, Jesús rigué d' una ventositat y al sentir un rot va girar la cara.

Deu vulga que no haguém de girarla nosaltres á n' aquet Roth-wos, perque per lo que 's refereix á governadors ja fá molt temps que podém dir que á Barcelona com més aném, menos valém.

Aquet govern, que bé pot dirse, qu' al cap de-vall está format solzament de la trinitat Silvela, Maura y Dato, pot titularse 'l govern del desgovern.

Ab lo seu afany de daurar la píldora, no logra res, perque ja s' han acabat aquells temps qu' al poble se l' enganava ab un trosset de formatje.

Lo R. D. pera pagos municipals, y 'ls escandols ocorreguts ultimament á Salamanca, Madrit y Valencia, proban que l' olla posada al foch de la política per l' esmentada trinitat es una olla de cols.

Quan los ciutadans se veuhen subjectes al capritxo de qualsevol autoritat y se 'ls apallissa per *un quitame allá esas pajas*, los que 'ns governan venen obligats á retirarse.

¡No 'ls avergonyeix lo sucehit á Salamanca?

Estudiants morts y altres ferits...

Encare dihém aquí: «á saber, á Salamanca», pero d' aquí en avant haurém de dir: «á rebre, á Salamanca».

A n' aquet y altres extrems pitjors nos han portat los que, ab lo mes gran cinisme, s' anomenan gent del ordre.

En molts Centres se recullen fortas quantitats pera 'l monument qu' ha d' aixecarse á la memoria dels mártir, de las guerras últimas.

E, cambi molts dels que tingueren la desgracia de pendre part en tan desastrosas guerras, y la desgracia de ve nirne vius y esguerrats, los quals han de viure d' almoyna, no tan cobrat encare 'ls seus *alcances*.

Aixó no pot esser més espanyol.

Nos recordém dels morts, que ben mirat res necessitan, y als pobres necessitats que no p den guanyarsho, 'ls deixém morir de gana.

Y després nos estranyém de que quan en los cassos de perill, per la patria, se demana gent jove, traspassin las fronteras.

Lo que á primera vista sembla una cobardia, es molts voltas una sana previsió.

Si 'ns recordessim més dels vius, que dels morts los vius darián mes provas d' abnegació y sacrifici.

Un predicador d' *Huesca* enfutismat contra la prompsa liberal va desferse en verdaders lladruchs, impropis de la cátedra del Esperit Sant.

Entre altrás barbaritats digué que á Fransa la vritat es dels canallas, y que 'ls católics de cor per lo que 's refereix á la conducta, hav an d' atenirse á lo dit pe 'ls anarquistas, aixó es, que val mes un regicidi que deu discursos de propaganda.

Aquet ministre de Deu, com se nota, va esguerrar la carrera; per butxi no hauria tingut preu.

Sembla estrany qu' encare mantinguém á qui 'ns serveix prédicas de destrucció.

¡Llástima que no siguém tan *canallas* com á Fransa, que s' han tret de sobre 'ls parásits!

Diumenge últim va passar á m llor vida, després d' una llarga y penosissima malaltia, don Nicolau Guasch y Tombas, germá del nostre volgut Redactor don Artur.

Enviém lo nostre més sentit pésam á la familia del finat.

## CORRESPONDENCIA

(Tancada 'l dia 1 de Abril.)

A. de V.: Anirá «Quadro trist» y «Del meu rebost». — G. Reimbau: Molt bé y gracias. — Rampells: Veurem d' encabirlo. — J. Montseny: A més de ser defectuosa ha passat la seva oportunitat. — Antolí B. Ribot: No acaban de agrardarme. Amadeo Bassas: No 'ns agrada prou. — A. Ribas: Envihi altre treball més humorístich. — Campló: Publicarem la més curta. — P. Janot: ¿Un sonet de vint versos y ademés dolent? Törnisen al llit. — B. Garso: Lo fondo no está malament, però alló no son versos; son mals de ventre. — Zacconi Petit: Qué li há fet en Zacconi, per endressarli una oda tan detestable? Respecti més á las celebritats. — P. P.: La poesia m agrada; l' article vá al cove dels paperots. — A. Prou: Sí, senyor; prou d' aquet color ó d' aquets versos. Va de serio: m' han fet venir mal de caixa.

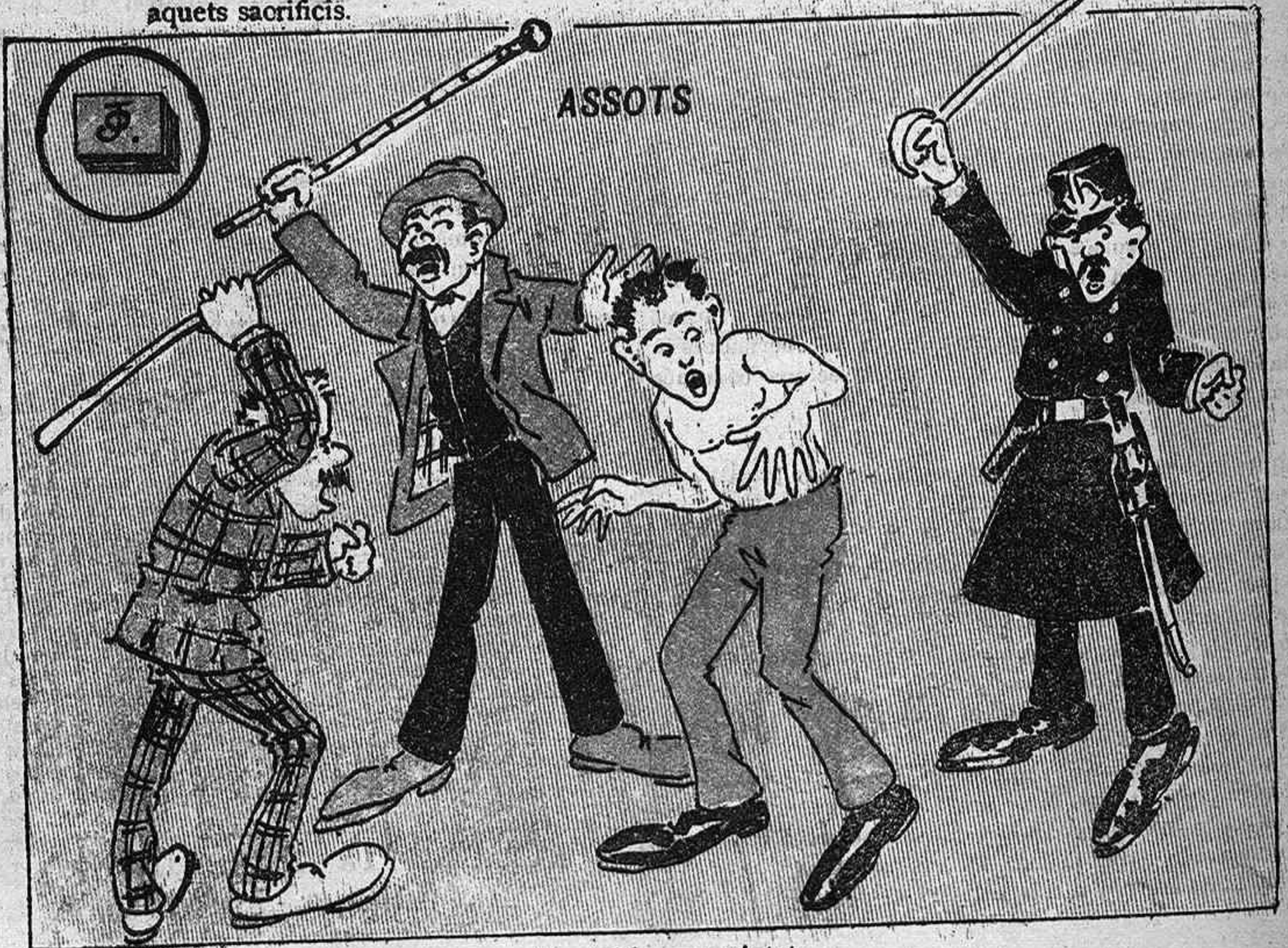
LITOGRAFIA BARCELONESA

SANT RAMÓN, 6. - BARCELONA

Lavatori Camama



—Senyor, tots dotze som pobres, pero ls peus los portem nets.  
 —¡Oh, ja, ja! Es que si 'ls portessiu bruts no us los rentaria 'l fill de la meva mare. Ara, portantlos nets y cobrant lo que cobro, ja 's poden fer aquets sacrificis.



Assoteulo sens pietat  
 qu' es un pobre estudiant  
 indefens, y aquesta *hassanyo*  
 com sempre us la premiarán